

Campus Obert

**CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS**

COORDINACIÓ

Sebastià Serra i
Busquets

♦
Antoni Vives
Reus

♦
Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

Conèixer la diversitat cultural

En els darrers temps, són cada més els estudiosos que posen el focus en l'error d'estudiar la nostra societat des del punt de vist eurocentrista i occidental, quan no som de ni de prop enfora, la majoria de la població mundial. Cal replantejar-se els estudis econòmics, socials i històrics.

Weird

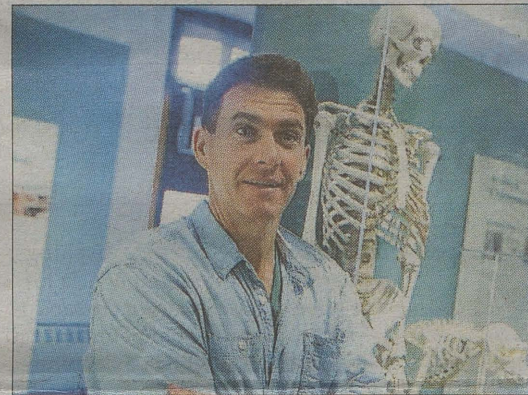
♦♦ Josep Maria Buades *

WEIRD és un acrònim de les paraules angleses Occidentals, Escolaritatzats, Industrialitzats, Rics i Desenvolupats. Aquestes cinc lletres a més volen dir 'estrany' en anglès. Joseph Henrich les utilitza com a base d'un assaig, la tesi del qual és que les ciències socials s'han basat en estudis sobre un tipus de persones que són molt estranyes (les que habiten de-

terminats països d'Europa Occidental i Nord-amèrica). Els WEIRD representen una escassa minoria de la població mundial, tot i que controlen bona part de la riquesa del planeta. Prendre'ls com a base per entendre la humanitat en el seu conjunt dona uns resultats esbiaixats.

Dels temes que tracta el seu extens llibre, em centraré en l'aportació al debat entre materialisme i idealisme. Seguint les tesis clàssiques de Max Weber, Henrich també opina que el protestantisme tingué un paper molt important en la re-

les estructures tribals i donarà lloc a la família nuclear. Aquest canvi social tindrà un impacte enorme en l'enfortiment de relacions de confiança entre persones sense vincles de sang. I això serà clau en el sorgiment del capitalisme comercial a la baixa edat mitjana que, amb les navegacions atlàntiques, do-

volució industrial. Al contrari dels catòlics, les esglésies reformades promouien l'alfabetització dels fidels. Per tant, en arribar el segle XVIII i donar-se inici a la industrialització, els protestants comptaven amb l'avantatge competitiu de saber llegir i escriure.

Però Henrich va una passa més enllà: és tot el cristianisme des del segle IV que, amb la prohibició del matrimoni entre cosins, erosionarà

naria lloc a una primera globalització.

L'atzar, doncs, va fer que mesures de caràcter espiritual (com el tabú de l'incest o el dogma de la predestinació) tinguessin impacte en les estructures econòmiques. La intenció dels Pares de l'Església i els reformadors evangèlics era salvar ànimes.

* Doctor en Història

► TEMA

40 anys d'autonomia

«Nosaltres hem estat molt solidaris amb l'Estat, però no hem rebut la seva solidaritat. El règim especial de les Illes Balears no ha funcionat, perquè fins ara just s'ha aplicat parcialment».

Què hem fet amb l'Autonomia? Balanç crític d'en Bartomeu Colom

♦♦ Miguel Carranza Guasch *

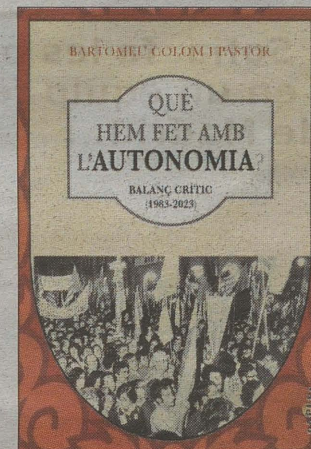
Amb motiu del 40è aniversari de l'autonomia de les Illes Balears, Bartomeu Colom ens ofereix a la seva obra «Què hem fet amb l'autonomia?» (Documenta Balear, 2022) un balanç crític d'aquestes dècades d'autonomia. La seva anàlisi co-

mença amb el procés de redacció de l'Estatut d'Autonomia del 1983 i les seves reformes, fent èmfasi en l'accés a través l'article 143 de la Constitució, i no per la via de l'article 151, que «era el que inicialment havien escollit els partits de les Illes Balears, i que permetia l'obtenció immediata d'un major nivell de competències». De fet, aquest ha estat un argument generalitzat i recurrent en les crítiques pel que fa

als resultats de l'Estatut.

També es fa un balanç al paper i l'evolució dels Consells Insulars com a figura institucional que representa el fet insular, amb tot i que posa en dubte fins a quin grau el fet insular ha estat suficientment compensat, representat o expressat a la vida de l'arxipèlag i amb les relacions amb l'Estat espanyol.

Entre les reflexions que plasma l'autor, deixa clar que en l'elaboració de l'Estatut, la llengua i la cultura foren uns dels punts en què no hi hagué consens, fruit d'això el que s'ha vist reflectit aquests dies amb el procés d'estabilització del

sector sanitari. El més important d'aquest balanç crític, i un element que forma part de tot el que envolta la nostra autonomia és el fet insular que recull l'Estatut, un fet que en paraules d'en Bartomeu Colom, no acaba de ser entès per l'Estat, i literalment expressa el que sentim moltes de les persones que vivim

a les nostres illes: «Nosaltres hem estat molt solidaris amb l'Estat, però no hem rebut la seva solidaritat. El règim especial de les Illes Balears no ha funcionat, perquè fins ara just s'ha aplicat parcialment».

* polític i doctor en Història. Professor de la UNED

► TEMA

La Terra posa fre!

L'estudi recent d'important terratrèmols mostra que el nucli de la Terra ha perdut velocitat i canviarà el seu gir habitual al sentit contrari.

El freno del núcleo de la Tierra preocupa por sus importantes consecuencias climáticas

♦♦ Juan María González de la Rosa *

La revista *Nature Geoscience* ha sorpresidit els seus lectors amb una esfera de ferro casi pur, a més de 5.000 quilòmetres de profunditat i tan calenta com la superfície del Sol, ha posat en jaque a tota la comunitat científica gràcies a los análisis de los terremotos. La variación de las ondas sísmicas a medida que atraviesan el planeta desvela la composición interna del núcleo y su velocidad de rotación. El núcleo se ralentiza y comienza a girar en sentido contrario respecto a la corteza. Visto desde el espacio, el núcleo gira prácticamente al mismo paso que el resto del planeta. Pero desde el punto de vista de la superficie, donde están las estaciones sísmicas, el núcleo gira ahora en dirección contraria; hacia el oeste. Llegar al centro

de la Tierra es un reto imposible. A finales de los años setenta, científicos soviéticos comenzaron a cavar un pozo en la península de Kola, al norte de Rusia. Tras años de trabajo llegaron hasta 12 kilómetros de profundidad, lo máximo que se ha conseguido cavar hacia las entrañas del planeta. Parece imposible ir mucho más allá sin que las paredes del agujero se derrumben por la presión. Los científicos también han detectado que a mediados de la década de 1970 ya hubo un parón similar. Esto sugiere que hay una resonancia que conecta todas las capas de la Tierra que se produce con esa cadencia. Pero la pregunta que debemos hacernos es: ¿Qué consecuencias puede tener este acontecimiento? Este hecho presenta importantes consecuencias, como la modificación del campo gravitatorio, las influencias en las mareas, el campo magnético, la disminución de la duración de

los días, deformaciones terrestres e importantes repercusiones climáticas.

El nuevo estudio constituye un gran hallazgo, pero aun así es difícil de confirmar si lo que propone es cierto. Hay que ser cautelosos. El problema es que la cantidad de terremotos válidos para estos análisis es limitada. Estos sismos sucedieron en parejas y produjeron ondas idénticas. Pero al ser captados en estaciones de Alaska, cerca del polo norte, sus ondas llegaban ligeramente desacompañadas si al atravesar el núcleo este giraba más rápido que la corteza. Además, estos trabajos requieren un gran tiempo de computación con potentes ordenadores para simular la Tierra al completo. Por lo tanto, habrá que estar muy atentos a lo que nos deparará el futuro.

los días, deformaciones terrestres e importantes repercusiones climáticas.

El nuevo estudio constituye un gran hallazgo, pero aun así es difícil de confirmar si lo que propone es cierto. Hay que ser cautelosos. El problema es que la cantidad de terremotos válidos para estos análisis es limitada. Estos sismos sucedieron en parejas y produjeron ondas idénticas. Pero al ser captados en estaciones de Alaska, cerca del polo norte, sus ondas llegaban ligeramente desacompañadas si al atravesar el núcleo este giraba más rápido que la corteza. Además, estos trabajos requieren un gran tiempo de computación con potentes ordenadores para simular la Tierra al completo. Por lo tanto, habrá que estar muy atentos a lo que nos deparará el futuro.

* Graduat en Geografia i Història i Graduat en Història de l'Art (UNED).